

Starověký Řím

Dějiny starověkého Říma

- Doba královská (753 – 510 př. n. l.)
- Římská republika (510-27 př. n. l.)
- Doba císařská (27 př. n. l. – 476 n. l.)

Řím v době královské

- založen 753 př. n. l. (založen bratry Romulem a Remem - podle Romula pojmenováno město Řím = ROMA, Romulus byl 1. římským králem)
- krále volil lidový sněm
- od nejstarších dob existoval senát (300 členů) – poradní sbor
- svobodné obyvatelstvo se dělilo na:
 - urozené patricije
 - neurozené plebeje → obě skupiny od sebe společensky odděleny (žádné sňatky)
 - nejnižší postavení – otroci
- poslední etruský král Tarquinius Superbus byl roku 510 př. n. l. vyhnán a z Říma se stala republika

Římská republika

Státní zřízení

- 510 př. n. l. Řím se stal republikou (z lat. res = věc a publica = veřejná → věc veřejná → bylo povinností každého občana zajímat se a starat o chod státu)
- vládli 2 konzulové - v době ohrožení zvolen diktátor (1/2 roku)
- senát – poradní sbor (300 členů)
- spory mezi plebeji a patricii vyvrcholily r. 494 př. n. l. – plebejové si vynutili svého zástupce v senátu – TRIBUN LIDU – byl nedotknutelný a měl právo veta (veto = zakazují) → tribun měl právo zrušit zákon, se kterým nesouhlasil

Punské války

- Římané chtěli ovládnout ostrovy v západním Středomoří (tyto ostrovy patřily Kartágu → výborní mořeplavci a obchodníci)
- proběhly 3 punské války v letech 264 – 146 př.n.l.

První punská válka (264 – 241 př. n. l.)

- Kartáginci - přesila na moři → Římané vybudovali silné loďstvo
- Kartágo poraženo → mír
- Římané získali Sicílii, Sardinii a Korsiku → první římské provincie

Druhá punská válka (218 – 201 př. n. l.)

- Hannibal s vojskem (sloni) podnikl pochod přes Alpy (1/2 armády zahynulo)
- Hannibal zaútočil ze severu a obklíčil Řím
- Římané, aby odvrátili pozornost od Říma, zaútočili na Kartágo
- 202 př. n. l. bitva u Zamy – porážka Hannibala → nevýhodný mír pro Kartágo

Třetí punská válka (149 – 146 př. n. l.)

- Římané chtěli Kartágo definitivně zničit a našli si záminku
- Kartágo napadeno a bránilo se → podle Římanů porušení mírové smlouvy
- Kartágo dobyt a vypáleno → z Kartáginců → otroci – senátor

Krise republiky

- války Římu přinesly bohatství a nová území = provincie → mnoho problémů
- problémy vedly k zániku republiky
- problémy se týkaly rolníků a tím i armády, otroků (rostl počet bezzemků, kteří ztratili půdu ve prospěch velkostatkářů - latifundisté)
- hrozilo, že Řím nebude mít dost vojáků
- tribun lidu Tiberius Gracchus r. 133 př. n. l. navrhl reformu – zabavena státní půda nad určitou výměru a rozdána bezzemkům → odpor velkostatkářů → Tiberius zavražděn
- bratr Gaius Gracchus – zavedl přiděly obilí pro chudé a přiděly půdy pro bezzemky → také zavražděn

Boje mezi populáry a optimáty

- 1 st. př. n. l. politické skupiny:

- Optimáti (z lat. optimus = nejlepší) - konzervativní, odmítali novoty a reformy - zastupovali bohaté - v čele Sulla

- Populárové (z lat. populus = národ, lid) - podporovali reformy - zástupci středních vrstev - představitel – Marius - prosadil vojenskou reformu – vojáky se mohli stát i chudí, kterým stát zajistil zbroj a dostávali žold (peníze za službu) → obě skupiny usilovali o moc → OBČANSKÁ VÁLKA → vítězství optimátů → Sulla se stal diktátorem 83 př. n. l.

- Sulla pronásledoval své nepřátele, vedl seznamy nežádoucích osob = proskripce (lidé na seznamech postaveni mimo zákon, zabíjeni bez soudu a jejich majetek zabavován státem)

Spartakovo povstání (73 – 71 př. n. l.)

- po válkách velký počet otroků - zvláštní skupinou gladiátoři (z lat. gladius = meč) – otroci, kteří byli cvičeni k soubojům v aréně
- povstání začalo v r. 73 př. n. l. a vedl ho gladiátor Spartakus - z počátku desítky otroků, ke konci cca 70 000 otroků
- nebyli jednotní → poraženi římskými legiemi v čele s Crassem
- 6000 otroků ukřižováno podél cesty z Capuy do Říma (Via Appia)

První triumvirát

- 60 př. n. l.
- nejmocnější muži Říma uzavřeli tajnou dohodu – TRIUMVIRÁT – a rozdělili si říši (Crassus, Pompeius a Gaius Iulius Caesar)
- r. 53 př. n. l. zemřel Crassus → spory mezi Caesarem a Pompeiem → občanská válka - po porážce nepřítele Caesar řekl: „Veni, vidi, vici = přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem“ (rčení se používá po snadném a rychlém úspěchu)
- Caesar správcem Galie, odmítl rozpustit svá vojska na pokyn senátu
- překročil se svými vojsky hraniční řeku Říma – Rubicon se slovy „Alea iacta est“ = kostky jsou vrženy
- porazil Pompeia a zmocnil se Říma - Pompeius uprchl do Egypta, zde zajat a popraven
- Caesar získal titul doživotní Diktátor/ Imperátor
- v Egyptě pomohl Kleopatře, aby se stala královnou, zamiloval se do ní a měl s ní syna
- 44 př.n.l. byla Caesar po zradě zavražděn v senátu – „Et tu Brute = I ty Brute“

Druhý triumvirát

- po smrti Caesara uzavřen druhý triumvirát (Marcus Antonius, Octavianus - Caesarův adoptivní syn, Lepidus)
- společně začali pronásledovat Caesarovi vrahy
- Lepidus ztratil vliv → Octavianus soupeřil s Marcem Antoniem
- Marcus Antonius upevnil svou moc na východě a sblížil se s Kleopatrou → spolu chtěli ovládnout celé impérium

- r. 31 př.n.l. – bitva u Aktia – loďstvo Kleopatry a Marca Antonia bylo poraženo → spáchali sebevraždu

- Octavianus se stal samovládcem (Octavianus Augustus) a tím skončilo období římské republiky